

Наукові перспективи
Видавнича група

СУСПІЛЬСТВО ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ

№8(8)2024

*Тернопільський національний медичний
університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України*

Видавнича група «Наукові перспективи»

*Всеукраїнська Асамблея докторів наук з
державного управління*

Християнська академія педагогічних наук України

«Суспільство та національні інтереси»

№ 8(8) 2024

Київ – 2024

*Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical
University*

Publishing Group "Scientific Prospects"

*All-Ukrainian Assembly of Doctors of Science in Public
Administration*

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

«Society and national interests»

№ 8(8) 2024

Kyiv – 2024

ISSN 3041-1572Online

УДК 0/3+7/8]:001.31](477)(051)

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-8\(8\)](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-8(8))

“Суспільство та національні інтереси”: журнал. 2024. № 8(8) 2024. С. 966.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України # 920 від 26.06.2024 журнал включений до Переліку наукових фахових видань України, категорія “Б”, спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки; 281 Публічне управління та адміністрування

Рекомендований до друку Президією Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління (Протокол від 04.12.2024, № 3/12-24)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання, Асоціації науковців України, Інституту освіти Азербайджанської Республіки

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів освітніх, гуманітарних наук, громадського здоров'я, публічного управління та адміністрування з метою їх впровадження у сучасний освітній простір

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible та до міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Теренда Наталія Олександрівна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)

Члени редакції журналу серії «Громадське здоров'я»:

- **Іншакова Ганна Вадимівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри громадського здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Керецман Анжеліка Олексіївна** – кандидат медичних наук, доцент, завідувачка кафедри соціальної медицини та гігієни медичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
- **Ковальська Оксана Романівна** - кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної медицини, економіки та організації охорони здоров'я Львівського національного медичного університету імені Далина Галицького (Львів, Україна)
- **Корильчук Неоніла Іванівна** – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Нагорна Антоніна Максимівна** - доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, лабораторія епідеміологічних досліджень, профпатології та моніторингу професійного здоров'я ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМНУ» (Київ, Україна)
- **Панчишин Наталія Ярославівна** - кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Сатурська Ганна Степанівна** - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)

- Казначеев Д.Г., Бодирев Д.А., Кандаур К.А.** 628
*ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ РІЗНИХ СТРІЛЕЦЬКИХ
СТІЙОК*
- Карковська В.Я., Федорович У.М., Головчак М.І.** 638
*ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК РУШІЙ УПРАВЛІНСЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В
ОСВІТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ*
- Квасній Л.Г., Квасній З.В., Костюк С.О.** 647
*ВПЛИВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ВУГІЛЬНИХ ГРОМАД НА ІНТЕГРОВАНІЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ
КЛІМАТ В УКРАЇНІ*
- Коляда Т.А., Верхолаз О.С., Верхолаз В.Д.** 659
*ІМПЕРАТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ*
- Кравчук О.Ю.** 667
*ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: НОВІ РИЗИКИ
ТА ЗАГРОЗИ*
- Куценко А.О.** 674
*УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ*
- Лазор О.Д., Климчук О.В.** 687
*СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІМПОРТО-
ЗАМІЩЕННЯ В АГРОПРОДОВОЛЬЧОМУ СЕКТОРІ*
- Лелеченко А.П.** 694
*СПІВРОБІТНИЦТВО ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ
У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ПРОЯВАМ КОРУПЦІЇ*
- Назаренко С.А., Самойленко Л.Я., Пустовіт Д.Ю.** 707
*АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА КОМУНІКАЦІЯ В СФЕРІ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я*
- Нестеренко Г.П., Міньковська А.О.** 720
*ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ФОРМУВАННЯ АНТИ-
КОРУПЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*

УДК 338.242

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-8\(8\)-687-693](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-8(8)-687-693)

Лазор Оксана Дмитрівна доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління та менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, <https://orcid.org/0000-0001-7699-8338>

Климчук Олександр Васильович доктор економічних наук, професор кафедри публічного управління та менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, <https://orcid.org/0000-0002-9427-9561>

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ В АГРОПРОДОВОЛЬЧОМУ СЕКТОРІ

Анотація. У статті розглядаються ключові аспекти державної структурної політики імпортозаміщення, її значення для розвитку національної економіки та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників. Вивчено особливості конкурентних позицій суб'єктів реального сектору економіки через впровадження політики імпортозаміщення. Оцінюються теоретичні підходи та практичні аспекти реалізації цієї політики, а також роль інновацій, інвестицій та державної підтримки для стимулювання внутрішнього виробництва. Досліджено внесок вітчизняних і зарубіжних вчених, щодо розвитку теоретичних і практичних основ імпортозаміщення.

Аналізується стратегічний підхід до реалізації державної політики імпортозаміщення в Україні, зокрема в агропродовольчому секторі. Зосереджено увагу на важливості інновацій, технологічного оновлення та підтримки малого і середнього бізнесу для покращення конкурентоспроможності. Описано пріоритети, такі як впровадження нових технологій, біотехнологій, розвиток науково-дослідних інститутів та технопарків. Розглянуто важливість створення сприятливих фінансових та регуляторних умов для бізнесу, інвестицій у виробничі потужності та інфраструктуру. Стратегія імпортозаміщення також включає підтримку експорту, екологічну сталість та використання відновлювальних ресурсів. Окремо акцентується на значенні агропродовольчого сектору для продовольчої безпеки та сталого розвитку економіки України.

Послідовність реалізації державної політики імпортозаміщення в Україні обумовлена оцінкою поточної ситуації та визначенням стратегічних цілей; розробкою правових і економічних інструментів; інвестиціями в розвитку

інфраструктури та технологій; поінформуванням та освіченістю підприємців із підготовки до змін у ринкових умовах; підтримкою експорту щодо стратегії імпортозаміщення тощо.

Ключові слова: імпорт товарів, державна політика, агропродовольчий сектор, імпортозаміщення, міжнародний ринок.

Lazor Oksana Dmytrivna Doctor of Sciences in Public Administration, Professor of the Department of Public Administration and Management, Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University, <https://orcid.org/0000-0001-7699-8338>

STRATEGIC PRIORITIES OF THE STATE POLICY OF IMPORT SUBSTITUTION IN THE AGRICULTURE SECTOR

Abstract. The article examines the key aspects of the state structural policy of import substitution, its importance for the development of the national economy and increasing the competitiveness of domestic producers. Special attention is paid to the issue of improving the competitive positions of the subjects of the real sector of the economy through the effective implementation of the policy of import substitution. Theoretical approaches and practical aspects of the implementation of this policy are evaluated, as well as the role of innovation, investment and government support to stimulate domestic production. The contribution of domestic and foreign scientists to the development of the theoretical and practical foundations of import substitution has been studied.

The strategic approach to the implementation of the state policy of import substitution in Ukraine, in particular in the agro-food sector, is analyzed. The focus is on the importance of innovation, technological upgrading and support of small and medium-sized businesses to improve competitiveness. Priorities are described, such as the introduction of new technologies, biotechnologies, the development of research institutes and technoparks. The importance of creating favorable financial and regulatory conditions for business, investment in production facilities and infrastructure was considered. The import substitution strategy also includes export support, environmental sustainability and the use of renewable resources. Special emphasis is placed on the importance of the agro-food sector for food security and sustainable development of the economy of Ukraine.

The sequence of implementation of the state policy of import substitution in Ukraine is determined by the assessment of the current situation and the definition of strategic goals; development of legal and economic instruments; investments in the development of infrastructure and technologies; informing and educating entrepreneurs in preparation for changes in market conditions; export support regarding import substitution strategy, etc.

Keywords: import of goods, state policy, agro-food sector, import substitution, international market.

Стратегічні пріоритети державної економічної політики імпортозаміщення в Україні є важливою складовою забезпечення економічної незалежності країни, розвитку національних виробників та зниження залежності від імпортних товарів. В умовах економічних викликів і нестабільності, реалізація ефективної стратегії імпортозаміщення дозволяє не лише зменшити дефіцит торгового балансу, а й сприяти розвитку локального виробництва, створенню нових робочих місць та зміцненню національної економіки.

Значний внесок у дослідження проблем державної структурної політики імпортозаміщення зробили як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Багато уваги питанням реалізації цієї політики, зокрема покращенню конкурентних позицій суб'єктів реального сектору економіки, приділили О. Амоша, У. Вайсенбургер, К. Гіршхаузен, В. Геєць, Гж. Колодка, О. Мних, Т. Осташко, В. Шевчук та ін. [1–2].

Наявність імпорту та залежність національної економіки від імпортних товарів не завжди є негативним явищем. Все залежить від обсягів і структури імпорту. Якісна та конкурентоспроможна імпортна продукція стимулює здорову конкуренцію для вітчизняних товарів, змушуючи їх виробників покращувати якість, планувати та впроваджувати інновації. Без конкуренції місцеві виробники можуть звикнути до протекціоністської політики, що знижує їхню мотивацію до вдосконалення продукції та бізнес-процесів.

Метою статті є обґрунтування стратегічних пріоритетів державної політики імпортозаміщення в агропродовольчому секторі.

Забезпечення продовольчої безпеки та відновлення агропродовольчого сектору є одним з ключових стратегічних пріоритетів імпортозаміщення щодо зменшення залежності від імпорту продовольчих товарів. Це особливо важливо для аграрного сектору, адже більша частина продуктів харчування, таких як молочні, м'ясні продукти та деякі види овочів і фруктів, імпортується з інших країн. Стратегія полягає в активному розвитку сільськогосподарського виробництва через модернізацію фермерських господарств, впровадження інноваційних технологій, підтримку місцевих виробників. Важливим також є розвиток експорту для підвищення конкурентоспроможності агропродовольчої продукції (АП) на міжнародних ринках.

Диверсифікація джерел постачання та розвиток внутрішнього виробництва полягає в диверсифікації постачання сировини та товарів для ключових галузей економіки. Завдяки імпортозаміщенню можна значно знизити залежність від окремих країн чи постачальників, що зменшує ризики, пов'язані з глобальними політичними та економічними кризами. Розвиток локальних виробників і підвищення їхньої конкурентоспроможності через підтримку

держави (субсидії, податкові пільги, кредити на вигідних умовах). Окрім сільського господарства, важливим напрямом є імпортозаміщення в промисловості, зокрема у важкій, машинобудівній, хімічній та фармацевтичній галузях [1, 2].

Тема стратегічних пріоритетів державної політики імпортозаміщення в агропродовольчому секторі є важливою для розвитку національної економіки та забезпечення продовольчої безпеки країни. Для того щоб детально розглянути ці пріоритети, зазвичай розглядають кілька ключових аспектів: політичні, економічні, інфраструктурні та технологічні (табл. 1).

Таблиця 1.

Стратегічні пріоритети державної політики імпортозаміщення в агропродовольчому секторі

Стратегічні пріоритети	Характеристика
1	2
Підвищення виробництва та розвитку місцевих сільськогосподарських підприємств	
<i>Модернізація виробництва</i>	стратегічний пріоритет підвищення ефективності аграрного виробництва щодо впровадження інноваційних методів для підтримки фермерів, малих і середніх аграрних підприємств, а також розвитку інфраструктури
<i>Створення кластерів</i>	для формування сільськогосподарських структур, що допомагає консолідувати ресурси, об'єднати зусилля підприємств і отримати вигоди від співпраці на всіх етапах ланцюга постачання
Розвиток внутрішніх ринків та зниження залежності від імпорту	
<i>Підтримка місцевих виробників</i>	стратегічний напрям створення сприятливих умов для розвитку вітчизняних виробників через державні програми підтримки щодо зниження податкових платежів, надання субсидій на придбання техніки, технічне оснащення фермерських господарств
<i>Заміщення імпортованих товарів</i>	акцент на імпортозаміщення в агропродовольчому секторі передбачає розвиток виробництва таких товарів, які раніше були імпортовані. Напр., продукти внутрішнього попиту, такі як олія, молочні продукти, зернові культури та ін.
Розвиток сільськогосподарської науки та технологій	
<i>Інновації та новітні технології</i>	впровадження нових технологій у аграрному секторі, таких як біотехнології, нові методи вирощування та обробки продукції дозволять покращити продуктивність та конкурентоспроможність
<i>Аграрна наука і освіта</i>	підвищення рівня аграрної науки та освіти допоможе розвивати нові ідеї для сільського господарства, а також підвищити кваліфікацію робочої сили
Фінансова підтримка та розвиток кредитування	
<i>Доступ до фінансування</i>	підтримка аграріїв через кредитні програми, субсидії, державні гранти для модернізації та розвитку бізнесу
<i>Фінансова стабільність та страхування ризиків</i>	забезпечує розвиток системи страхування сільськогосподарських ризиків, зокрема від кліматичних змін, що допоможе знизити фінансову нестабільність і створити більш сприятливі умови для інвестицій

Продовження таблиці 1

1	2
Експортні можливості та інтеграція в міжнародні ринки	
<i>Розвиток експорту</i>	сприяє розширенню експортних можливостей, що дозволяє країні утримувати конкурентоспроможність на міжнародних ринках, а також знижувати залежність від зовнішніх постачальників
<i>Нові ринки та торгові угоди</i>	агропродовольчої продукції можливі через укладання двосторонніх угод або участі в міжнародних організаціях
Екологічні та сталий розвиток	
<i>Збереження ресурсів і екологічна відповідальність</i>	Імпортозаміщення враховує такі екологічні аспекти, як сталий розвиток та ефективне використання земельних і водних ресурсів для довгострокового розвитку аграрного сектору
<i>Сертифікація та екологічні стандарти</i>	впровадження екологічно чистих стандартів і сертифікацій для АТ розширює експортні можливості та створює конкурентні переваги на світових ринках
Законодавче забезпечення та реформи	
<i>Правова база</i>	регулює аграрний сектор щодо впровадження реформ в сфері земельної політики, підтримки фермерства, розвитку кооперації
<i>Захист прав аграріїв</i>	забезпечення правової захищеності для малих та середніх виробників, захист від нечесної конкуренції або монополізму

Відповідно до основних пріоритетів реалізації державної політики таких як інновації та технологічне оновлення впровадження нових технологій у аграрному секторі обумовленні забезпеченням таких іновацій як біотехнології, нові методи вирощування та обробки продукції, що дозволять покращити продуктивність та конкурентоспроможність. Імпортозаміщення не обмежується лише зменшенням обсягів імпорту, а й включає активну інвестиційну політику в інноваційні та технологічні розробки. Це дозволяє локальним виробникам не лише зменшити залежність від зовнішніх постачальників, але й підвищити свою ефективність та конкурентоспроможність на світовому ринку. Спільне співробітництво держави, наукових установ та бізнесу для впровадження новітніх технологій та процесів. Розвиток науково-дослідних інститутів та технопарків, що займаються інноваціями в виробництві та новими матеріалами [2, с. 50].

Підтримка малого і середнього бізнесу малих та середніх підприємств забезпечує можливість створення робочих місць й слугує стимулом для розвитку економіки. Стратегія державної політики повинна включати прості та доступні фінансові інструменти для малих і середніх підприємств, а також спрощення процедур ведення бізнесу. Податкові канікули, знижені ставки податків на прибуток, підтримка експортних можливостей та навчальні програми для підприємців – усе це сприятиме зростанню конкурентоспроможності місцевих виробників [1, 2].

Послідовність реалізації державної політики імпортозаміщення в Україні обумовлена оцінкою поточної ситуації та визначенням стратегічних

цілей: *перше*, що необхідно зробити, – це провести детальний аналіз поточного стану економіки, визначити найбільш важливі галузі для імпортозаміщення та поставити конкретні цілі (напр., скорочення імпорту певних товарів на певний відсоток). Вона здійснюється відповідно до основних пріоритетів сучасності таких як [2, с. 49]:

1. *Розробка правових і економічних інструментів* щодо створення законодавчої та регуляторної бази для підтримки локальних виробників, здійснюється, зокрема через пільгові кредити, субсидії, пільги для малого та середнього бізнесу, вдосконалення митної політики.

2. *Інвестиції в розвиток інфраструктури та технологій* в контексті стимулювання інвестицій в оновлення виробничих потужностей та інноваційні проекти, що також включає розвиток логістичної інфраструктури та сприяння створенню науково-технічних парків.

3. *Інформування та освіта* є важливою частиною стратегії імпортозаміщення через освітні ініціативи щодо бізнесу та суспільства, котра включає підготовку підприємців до змін у ринкових умовах, а також надання технічної та технологічної підтримки для підприємств.

4. *Підтримка експорту* щодо стратегії імпортозаміщення не повинна обмежуватись лише внутрішнім ринком. Потрібно розвивати експортоорієнтовані виробництва та налагоджувати нові торгові партнерства.

Під час забезпечення екологічної сталості в умовах глобальних екологічних викликів важливо реалізовувати стратегію імпортозаміщення, яка також враховує принципи сталого розвитку. Розвиток зелених технологій, використання відновлювальних ресурсів та зниження негативного впливу виробництва на навколишнє середовище мають стати важливими пріоритетами. Це стосується як агропродовольчого сектору, так і інших галузей економіки (наприклад, виробництва енергії з поновлюваних джерел). Підтримка підприємств, що дотримуються екологічних стандартів, також важлива для забезпечення якості продукції та зниження витрат на її виробництво [1, 2].

Імпортозаміщення в агропродовольчому секторі є стратегічно важливим завданням для забезпечення продовольчої безпеки, розвитку внутрішнього виробництва, зниження зовнішньої залежності та створення умов для сталого розвитку аграрного сектору. Пріоритети державної політики повинні сприяти інтеграції економічних, екологічних та соціальних аспектів, а також активно використовувати інноваційні технології для підвищення конкурентоспроможності.

Висновок. Реалізація стратегічних пріоритетів імпортозаміщення в Україні має значний потенціал для розвитку економіки. Вона сприятиме зменшенню залежності від імпорту, створенню робочих місць, зниженню торгового дефіциту та покращенню економічної стабільності. Однак для цього необхідна

чітка координація дій між урядом, бізнесом та науково-освітніми установами для забезпечення необхідних інвестицій, технологій і ринкових умов для розвитку національних виробників.

Література:

1. Пугач С., Візнюк І, Долинний С. Аналіз ефективності розроблених процедур та політик в сфері громадського здоров'я для підвищення резильєнтності волонтерів під час воєнного конфлікту. *Суспільство та національні інтереси*, 2024. Вип. 1 (1). С. 70-80.
2. Цап М.В. Макроекономічні передумови державної структурної політики імпортозаміщення в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. Вип. 8. Ч. 1. Херсон: ХДУ. 2014. С. 46–50.

References:

1. Puhach S., Vizniuk I, Dolynnyi S. (2024). Analiz efektyvnosti rozroblenykh protsedur ta polityk v sferi hromadskoho zdorov'ia dlia pidvyshchennia rezylientnosti volonteriv pid chas voiennoho konfliktu [Analysis of the effectiveness of the developed procedures and policies in the field of public health to increase the resilience of volunteers during military conflict]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy*, 1 (1), 70-80 [in Ukrainian].
2. Tsap, M.V. (2014). Makroekonomichni peredumovy derzhavnoi strukturnoi polityky importozamishchennia v Ukraini [Macroeconomic prerequisites of the state structural policy of import substitution in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Ekonomichni nauky»*. Kherson: KhDU, 8(1), 46–50 [in Ukrainian].